

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

29 Cui sit restituenda, si ea à fure, vel latrone accepta sit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

nulli erat referuata: ea tamen a tempore Gregorij XIII. cepit esse referuata, quia posita est in Bulla cenae Domini.

Item est notandum, de huiusmodi bonis ex naufragio perditis, & inuentis, ea aliquando in mare iactari, & ex qualitate, vel modo iactus praesumi ea pro derelictis haberi: veluti si Dominus merces solutas, & quas scit aqua perituras deiciat, vt si iacet librum apertum, aut papyrus, farinam, oleum, vel vinum, & alia similia. Bartolus in l. *Falsus*. §. *Si iactum*. ff. de *Furtis*.

Quaerens, quid si dubium sit, an Dominus merces eiecerit eas pro derelictis habendo, an non? Respondetur, in dubijs semper esse praesumendum, Dominum non voluisse eas perdere, & eas non pro derelictis habere.

Item est notandum, in iure Ciuili dici quaedam dona missilia, & sunt variarum rerum dona quae proici solent in vulgus, aut populum, vt sicut capientium: olim enim Imperatores, & consules liberalitatis gratia, & in perpetuam memoriam spargere solebant pecunias, vel aliqua alia similia dona, vt colligerentur a populo, vt constat ex Tranquillo in *Caligula* cap. 18. & in *Nerone* cap. 12. & 22. Huiusmodi igitur dona dicuntur missilia, quia mittuntur in vulgus, *Instit. de Rerum diuis.* §. *Hoc amplius*: haec bona qui ceperunt, non tenentur restituere, quia sunt capientium, vt dicitur *Instit. loco proxime allato*.

Est item notandum, in iure ciuili esse quaedam bona, quorum Dominium, aut iurisdictionem, acquiri, vel per confusionem, vel commissionem, vel specificationem: de quibus bonis agitur in l. *Adeo* §. *Cum quis*. ff. de *Acquire. rerum dom.* & in l. *Idem Pomponius*. §. *Si plumbum*, & l. *Marcellus*. §. *Pomponius*. ff. de *Rerum vendicac.*

De huiusmodi bonis sunt notanda, quae sequuntur. Primo, per confusionem acquiritur iure naturali Dominium, v.g. si duorum Dominorum materiae sint confusae voluntate eorum, aut etiam casu fortuito, corpus quod ex confusione fit, commune est vtriusque iure naturali, vt si Domini vina sua confuderint, aut massas argenti, vel auri confaue- rint. *Instit. de Rerum diuis.* §. *Si duorum*, & l. *Marcellus*, & l. *Idem Pomponius supra citatis*.

Secundo per specificationem Dominium rei acquiritur, si diuersae materiae sunt ita confusae, vt ob id propria alia species illis facta sit, v.g. ex vino, & melle multum, ex auro, & argento electrum, ex diuersis medicamentis emplastrum, ex diuersis tabulis nauis. Et tunc si istae diuersae materiae voluntate duorum dominorum confundantur, vel casu fortuito; tunc noua species ex illis facta iure naturali communis est vtriusque. *Instit. de Rerum diuis.* §. *Si duorum*, & l. *Marcellus*, & l. *Idem Pomponius supra memoratis*.

Quaerens, quid si noua species ex illis facta est ab aliquo tertio confundente, & non voluntate dominorum, neque fortuito casu? Respondetur, si mala fide id fecit, tunc tanquam reus furti habetur, nec facit illi speciem nouam suam. l. *De eo*. §. *Septis*, prope *suem*. ff. *Ad exhibendum*. Si vero bona fide fecit, tunc inter Iuriconsultos veteres est concertatio, vt dicitur in l. *Adeo*. ff. *de Acquire. Rerum Domini*. Nerat. & Proculus aiebant fieri eius, qui suo nomine fecit, quia nouam formam rei praesit. Et idem dicitur in l. *Idem Pomponius*. §. *Si plumbum*. ff. *de Rerum vendicac.* Sicut oleum factum ex oliuis alicuius sit eius, qui fecit oleum. At Sabintus, & Caius dicebant esse eius, cuius erat materia, quia sine materia nulla species fieri potest. Sed praualuit prima opinio, vt ait Caius in l. *Adeo supra citata*, & dicitur in *Instit. de Rerum diuis.* & merito prima opinio praualuit: quia noua species facta, est res nata ex industria propria, & opera hominis. Item est fructus non quem res producit, sed quem opera hominis parit; sicut si quis ministerio instrumenti alicuius ateam, vel nauem confecerit.

Sed quid si quispiam excutiat spicas alienas, faciet ne suum frumentorum excullum? nam Imperator *Instit. de Rerum diuis.* §. *citato*, videtur dicere, quod faciat suum, quia numerat inter alia, ex quibus inter se confusis fit noua species.

At dicendum est, quod non faciat suum, & recte ait Caius

Instit. Moral. Pars 3.

in l. *Adeo supra citata*, quia non facit vere vnam speciem, sed eam tantum, quae est, detegit: & ideo excullum frumentum manet eius, cuius sunt spicae. Imperator autem *Instit. de Rerum diuis.* §. *citato* solum posuit loco exempli, non quia reuera ita sit. Tertio per commissionem acquiritur Dominium, vt dicitur eodem *Instit.* §. *Quod si frumentum*, & l. *Marcellus*. §. *Pomponius*, & l. *Idem Pomponius*. §. *Si plumbum*. ff. *de Rei vendicac.*

Commiseri autem dicuntur ea, quae non transeunt in aliam nouam speciem, sed priorē retinent. Vnde committio differt a confusione in tribus, vt ait Glossa in l. *Idem Pomponius supra citat*. Primo, quia res dicuntur misceri siue diuersi generis sint, siue eiusdem: at confundi dicuntur ea, quae confusa nouam pariunt speciem, vt vinum, & mel generant multum. Deinde, confusa quomodo libet fiant, siue voluntate dominorum, siue casu fortuito, sunt communia, quando voluntate dominorum commiscerunt. Vnde in commissione nihil operatur casus fortuitus ad communicandas res ipsas committas, quia res commistae suam retinent speciem priorē. Si tamen res sint quarum difficilis, aut impossibilis sit separatio, tunc commissio habet vim confusionis, ita vt res maneant vtriusque Domini communes, si facta est commissio vel voluntate ipsorum, vel casu fortuito. Commisceri igitur dicuntur vina, metalla, legumina, frumeta, fructus, aunculae, pisces, quadrupes praeterquam cum sunt vniuersales.

Vltimo notandum est, pecuniam sola commissione indistincte communem fieri. l. *Si alicui*. ff. *de Solutionib.* & l. *Singularia*. ff. *Si certum petatur*.

Quaeritur, quid sit dicendum, quando quis motitur ab intestato, nimirum absque eo quod heredem aliquem instituat, & absque eo quod aliquem habeat sibi ab intestato succedentem tanquam heredem: aliquos tamen legatarios relinquit. Quaeritur, inquam, an illis accrescant iura, & actiones defuncti? Respondetur ex dictis, sequi quid sit dicendum: nam omnia bona defuncti restitui debent heredibus: quod si haeredes non sint, tunc bona dicuntur vacantia: de quibus iam egimus. Vnde iura, & actiones defuncti non accrescunt legatarijs.

Cui sit res restituenda, si ea a fure, vel latrone accepta sit.

CAPVT XXIX.

QVID QUID in hac re dici poterat, tractatum a nobis est supra in primo capite, vbi egimus de eo, qui habet rem mala fide.

Cui sint bona accepta per turpem actum, restituenda.

CAPVT XXX.

DE hac quaestione tractant Doctores in genere, an accepta per turpem actum sint restituenda: qua de re actum a nobis est etiam supra cap. 2. Agunt deinde iidem auctores, posito, quod ea sint restituenda, an restitui debeant ei, qui dedit, an vero pauperibus. Et haec difficultas pertinet ad hunc locum. Sed quia nos capite supra citato multa huiusmodi bona per turpem actum accepta, diximus in conscientia non esse restituenda, ideo iuxta eam sententiam, quam eo capite sumus secuti, in praesentia dicimus, non esse obligationem restituendi, vel dandi, vel pauperibus ex iure naturali, vel ex aliquo iure communi politico humano, nisi alicubi fuerit statutum praecipiens huiusmodi bonorum restitutionem: & tunc inspicienda, & pensanda sunt verba statuti. Nam si statutum imponit restitutionem ipso iure in conscientia, vel absque vlla declaratione, & officio iudicis, tunc erit obligatio restituendi in conscientia ante sententiam iudicis, & erit restitutio facienda in eos vsus, in quos statutum disposuerit. Si vero verba statuti restitutionem impouerint in pecuniam delicti,